

Telefon: +48 22 543 16 00
Telefax: +48 22 543 16 01
E-mail: office@bdo.pl
Internet: www.bdo.pl

BDO Sp. z o.o.
ul. Postępu 12
02-676 Warszawa
Polska

**GRUPA KAPITAŁOWA
COMARCH S.A.
Aleja Jana Pawła II 39a
31-864 Kraków**

**Sprawozdanie z badania
rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego
za rok obrotowy
od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku**

BDO Sp. z o.o. Sąd Rejonowy dla M. St. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy, KRS: 0000293339, Kapitał zakładowy: 1.000.000 PLN, NIP: 108-000-42-12. Biura regionalne BDO: Katowice 40-007, ul. Uniwersytecka 13, tel.: +48 32 661 06 00, katowice@bdo.pl; Kraków 31-548, al. Pokoju 1, tel.: +48 12 378 69 00, krakow@bdo.pl; Poznań 60-650, ul. Piątkowska 165, tel.: +48 61 622 57 00, poznan@bdo.pl; Wrocław 53-332, ul. Powstańców Śląskich 7a, tel.: +48 71 734 28 00, wroclaw@bdo.pl

BDO Sp. z o.o. jest członkiem BDO International Limited, brytyjskiej spółki i częścią międzynarodowej sieci BDO, złożonej z niezależnych spółek członkowskich.

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA Z BADANIA ROCZNEGO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO dla Walnego Zgromadzenia oraz Rady Nadzorczej COMARCH S.A.

Przeprowadziliśmy badanie załączonego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch S.A. („Grupa Kapitałowa”) z siedzibą w Krakowie, al. Jana Pawła II 39a, na które składa się skonsolidowany bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2017 roku, skonsolidowany rachunek zysków i strat, skonsolidowane sprawozdanie z innych całkowitych dochodów, skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym, skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych za rok obrotowy od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2017 roku, oraz informacja dodatkowa o przyjętych zasadach rachunkowości i inne informacje objaśniające („skonsolidowane sprawozdanie finansowe”).

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki za skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Zarząd Spółki dominującej jest odpowiedzialny za sporządzenie rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego i za jego rzetelną prezentację zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa. Zarząd Spółki dominującej jest również odpowiedzialny za kontrolę wewnętrzną, którą uznaje za niezbędną dla sporządzenia rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie zawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości, Zarząd Spółki oraz członkowie Rady Nadzorczej jednostki są zobowiązani do zapewnienia, aby skonsolidowane sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w ustawie o rachunkowości.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Naszym zadaniem było wyrażenie opinii o tym, czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego grupy kapitałowej zgodnie z mającymi zastosowanie Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości..

Badanie sprawozdania finansowego przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:

- 1) ustawy z dnia 11 maja 2017 roku o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2017 roku poz. 1089) („ustawa o biegłych rewidentach”),
- 2) Krajowych Standardów Rewizji Finansowej w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania przyjętych uchwałą nr 2783/52/2015 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 r. z późniejszymi zmianami, w związku z uchwałą nr 2041/37a/2018 z dnia 5 marca 2018 r. w sprawie krajowych standardów wykonywania zawodu,
- 3) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylającym decyzję Komisji 2005/909/WE (Dz. Urz. UE L 158 z 27.05.2014, str. 77 oraz Dz. Urz. UE L 170 z 11.06.2014, str. 66) („Rozporządzenie 537/2014”).

Regulacje te wymagają przestrzegania wymogów etycznych oraz zaplanowania i przeprowadzenia badania w taki sposób, aby uzyskać wystarczającą pewność, że sprawozdanie finansowe nie zawiera istotnego zniekształcenia.

Celem badania jest uzyskanie wystarczającej pewności czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem, oraz wydanie sprawozdania niezależnego biegłego rewidenta zawierającego naszą opinię. Wystarczająca pewność jest wysokim poziomem pewności, ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z powyżej wskazanymi standardami zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte na podstawie tego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia, powstałego na skutek oszustwa lub innych nieprawidłowości jest wyższe niż ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia powstałego na skutek błędu, ponieważ może obejmować zmywy, fałszerstwo, celowe pominięcia, wprowadzanie w błąd lub obejście kontroli wewnętrznej i może dotyczyć każdego obszaru prawa i regulacji, nie tylko tego bezpośrednio wpływającego na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Badanie polegało na przeprowadzeniu procedur służących uzyskaniu dowodów badania kwot i ujawnień w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Dobór procedur badania zależy od osądu biegłego rewidenta, w tym od oceny ryzyka istotnego zniekształcenia rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem. Dokonując oceny tego ryzyka biegły rewident bierze pod uwagę działanie kontroli wewnętrznej, w zakresie dotyczącym sporządzania i rzetelnej prezentacji przez jednostkę rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w celu zaprojektowania odpowiednich w danych okolicznościach procedur badania, nie zaś wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej jednostki. Badanie obejmuje także ocenę odpowiedniości przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności ustalonych przez Zarząd Spółki dominującej wartości szacunkowych, jak również ocenę ogólnej prezentacji rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności badanej grupy kapitałowej ani efektywności lub skuteczności prowadzenia spraw grupy kapitałowej przez Zarząd jednostki dominującej obecnie lub w przyszłości.

Wyrażamy przekonanie, że uzyskane przez nas dowody badania stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wyrażenia przez nas opinii z badania. Opinia jest spójna z dodatkowym sprawozdaniem dla Komitetu Audytu wydanym z dniem niniejszego sprawozdania z badania.

Niezależność

W trakcie przeprowadzania badania kluczowy biegły rewident i firma audytorska pozostawali niezależni od jednostki zgodnie z przepisami ustawy o biegłych rewidentach, Rozporządzenia 537/2014 oraz zasadami etyki zawodowej przyjętymi uchwałami Krajowej Rady Biegłych Rewidentów.

Zgodnie z naszą najlepszą wiedzą i przekonaniem oświadczamy, że nie świadczylśmy usług niebędących badaniem, które są zabronione przepisami art. 136 ustawy o biegłych rewidentach oraz art. 5 ust. 1 Rozporządzenia 537/2014.

Wybór firmy audytorskiej

Zostaliśmy wybrani do badania sprawozdania finansowego jednostki uchwałą Rady Nadzorczej nr. 11/05/2017 z dnia 29 maja 2017 roku. Sprawozdanie finansowe Spółki badamy po raz pierwszy od roku obrotowego zakończonego dnia 31 grudnia 2017 roku.

Najbardziej znaczące rodzaje ryzyka

W trakcie przeprowadzonego badania zidentyfikowaliśmy poniżej opisane najbardziej znaczące rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia, w tym spowodowanego oszustwem oraz opracowaliśmy stosowne procedury badania dotyczące tych rodzajów ryzyka.

RYZYO ISTOTNEGO ZNIEKSZTAŁCENIA	PROCEDURY WYKONANE W ODPOWIEDZI NA RYZYKO
---------------------------------	---

1	Ryzyko zniekształcenia wyniku finansowego w związku z ujmowaniem przychodów odpowiednio do stopnia zawansowania kontraktów długoterminowych niezakończonych na dzień bilansowy

Przychody ze sprzedaży za rok zakończony 31 grudnia 2017 wyniosły 1.102.520 tys. złotych.

Istotną częścią zrealizowanych przez Grupę Comarch przychodów stanowiły przychody z realizacji kontraktów wdrożeniowych IT, które ujmowane są przez Grupę zgodnie z wytycznymi MSR 18 „Przychody” z uwzględnieniem wytycznych MSR 11 „Kontrakty długoterminowe”. Do rozliczania kontraktów wdrożeniowych Grupa przyjmuje metodę procentowego zaangażowania kosztów oraz przychodów.

Kwestia została uznana za kluczowy obszar ryzyka z uwagi na istotność przychodów z tytułu sprzedaży usług wdrożeniowych oraz złożony charakter procesu wyceny, w tym bilansowej bazujący na istotnych szacunkach Zarządu w zakresie:

- ustalenia budżetowanego kosztu wykonania, oraz jego aktualizacji trakcie wykonywania usługi, oraz
- prawidłowego przypisania kosztów do odpowiedniego projektu, odpowiedniego okresu, oraz co może mieć istotny wpływ na wartość rozpoznanego przychodu w okresie.

Szczegóły stosowanej przez Grupę polityki rachunkowości w zakresie rozpoznania przychodów zostały ujawnione w nacie 2.2 informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

W ramach badania sprawozdania finansowego Grupy Comarch dokonaliśmy przeglądu przyjętej polityki rachunkowości w zakresie rozpoznawania i ujmowania przychodów ze sprzedaży pod kątem zgodności z regulacjami odpowiednich standardów rachunkowości.

W szczególności wykonywaliśmy procedury mające na celu zrozumienie i ocenę kontroli wewnętrznych, które Spółka wdrożyła w odniesieniu do wyceny kontraktów długoterminowych.

W trakcie badania przeprowadziliśmy również poniżej wymienione procedury odnoszące się do zidentyfikowanego ryzyka:

- dokonaliśmy oceny, w jaki sposób budżety wykorzystane do kalkulacji przychodów są analizowane i aktualizowane, a także ostatecznie akceptowane;
- uzgodniliśmy dane rzeczywiste z ksiąg do ostatniego dnia badanego okresu z zaktualizowanymi danymi w budżetach na dzień wyceny;
- przeanalizowaliśmy spójność konstrukcji budżetów poprzez wzajemne porównania oraz uzgodnienia do rzeczywistych kontraktów na podwykonawstwo;
- wykonaliśmy analizę matematycznej poprawności kalkulacji wszystkich kontraktów długoterminowych pod kątem ich wzajemnej spójności oraz oceny wystąpienia ryzyka utworzenia rezerwy na stratę na kontrakcie;
- w przypadku kontraktów realizowanych w okresie dłuższym niż rok porównanie budżetu przychodów i kosztów w tych okresach oraz ocena dla wybranej próby zgodności zmian w kwocie budżetu z dokumentacją źródłową, oraz wyjaśnienie zmian w wartości zakładanej marży na kontrakcie;
- dla kontraktów o wysokim stopniu zaangażowania kosztowego pozyskanie informacji na temat stopnia zaawansowania prac;
- dla wybranej próby kontraktów (w tym największych kontraktów) wykonanie

RYZIKO ISTOTNEGO ZNIEKSZTAŁCENIA	PROCEDURY WYKONANE W ODPOWIEDZI NA RYZYKO
----------------------------------	---

szczegółowych procedur mających na celu porównanie danych pochodzących z arkusza z danymi pochodzącymi z umów z Klientem;

RYZIKO ISTOTNEGO ZNIEKSZTAŁCENIA	PROCEDURY WYKONANE W ODPOWIEDZI NA RYZYKO
----------------------------------	---

2 Wartość firmy - analiza utraty wartości

Zgodnie z regulacjami MSSF Grupa jest zobowiązana do przeprowadzenia corocznego testu na utratę wartości firmy.

Test na utratę wartości był kluczowym zagadnieniem badania ze względu na obowiązek corocznego dokonywania testu na utratę wartości przez Zarząd Spółki. Wartości firmy podlegające testom wynoszą 42.197 tys. złotych, które stanowią 2,8% sumy bilansowej i są istotne dla sprawozdania finansowego.

Test na utratę wartości firmy oparty jest na istotnych założeniach i szacunkach sporządzonych przez Zarząd takich jak strategia Grupy, przyszłe przychody, koszty i przepływy pieniężne, średnioważony koszt kapitału („WACC”).

W konsekwencji przyszła realizacja tych założeń zależna jest od oczekiwań w odniesieniu do przyszłych warunków rynkowych i gospodarczych przez co narażona na istotne ryzyko zniekształcenia.

Stosowana polityka rachunkowości w zakresie wartości firmy jednostek zależnych została ujawniona przez Spółkę w informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego w nocy 2.1.5.. Dodatkowe informacje zamieszczono w nocy informacji dodatkowej nr.3.5.

W ramach procedur badania w szczególności:

- dokonaliśmy krytycznej oceny procesu przeprowadzenia testu na utratę wartości oraz oceniliśmy identyfikację ośrodka generującego środki pieniężne, jak również dokonaliśmy przeglądu testu na utratę wartości,
- przeprowadziliśmy analizę kluczowych założeń testu;
- sprawdziliśmy test pod kątem jego poprawności matematycznej;
- dokonaliśmy weryfikacji zastosowanych stóp dyskonta;
- oceniliśmy dokonaną przez Spółkę analizę wrażliwości testu na kluczowe czynniki wejściowe modelu;
- dokonaliśmy oceny poprawności i kompletności wymaganych ujawnień w sprawozdaniu finansowym.

RYZIKO ISTOTNEGO ZNIEKSZTAŁCENIA	PROCEDURY WYKONANE W ODPOWIEDZI NA RYZYKO
----------------------------------	---

3 Ryzyko związane z produkcją w toku

Produkcję w toku stanowią skapitalizowane koszty związane z tworzeniem nowych lub ulepszaniem już istniejącego oprogramowania.

Wartość produkcji w toku według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosi 87.838 tys. złotych i stanowi 5,8% sumy bilansowej.

Zgodnie z polityką rachunkowości skapitalizowane koszty powinny zostać ujęte jako składnik całkowitych dochodów w okresie nie dłuższym niż

W ramach procedur badania jednostkowego sprawozdania finansowego Spółki:

1. zweryfikowaliśmy zapisy polityki rachunkowości w zakresie ujmowania oraz rozliczania produkcji w toku,
2. pozyskaliśmy listę pozycji traktowanych jako produkcja w toku, z podaniem okresów ponoszenia kapitalizowanych kosztów,

RYZIKO ISTOTNEGO ZNIEKSZTAŁCENIA	PROCEDURY WYKONANE W ODPOWIEDZI NA RYZYKO
36 miesięcy od daty ich poniesienia w postaci bądź kosztu sprzedaży bądź odpisu aktualizującego. Traktujemy w związku z powyższym oraz z przyjętymi przez Zarząd Spółki założeniami co do możliwości przyszłego wykorzystania efektów produkcji w toku jako kluczowy obszar badania. W obszarze tym identyfikujemy ryzyko związane z nie ujęciem skapitalizowanych kosztów w wymaganym polityką rachunkowości w wymaganym okresie oraz kapitalizacją kosztów związanych z oprogramowaniem, które mogą nie generować korzyści ekonomicznych. Stosowana polityka rachunkowości w zakresie kapitalizacji kosztów produkcji w toku została ujawniona przez Spółkę w informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego w nocy 2.1.6. Dodatkowe informacje zamieszczono w informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego w nocy 3.11	3. oceniliśmy prawidłowość stosowania przyjętych zasad rachunkowości w zakresie: • ujmowania skapitalizowanych kosztów w innych całkowitych dochodach w związku z uzyskiwaniem przychodów ze sprzedaży oprogramowania, • ujmowania w innych całkowitych dochodach skapitalizowanych kosztów w przypadku gdy oprogramowanie jest w fazie tworzenia, 4. uzyskaliśmy wyjaśnienia zarządu w zakresie czynników powodujących opóźnienia w rozliczeniu poszczególnych pozycji, a także planów i perspektyw dotyczących rozliczenia tych pozycji w przyszłości. 5. Niezależnie od czynności wymienionych powyżej, w przypadku braku sprzedaży lub nieznaczonej sprzedaży, licencji związanych z oprogramowaniem w toku, ocena dla istotnych pozycji produkcji w toku zdolności do generowania korzyści ekonomicznych

Opinia

Naszym zdaniem, załączone roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe:

- a) przekazuje rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz jej wyniku finansowego za rok obrotowy od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2017 roku, zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości,
- b) jest zgodne co do formy i treści z wymogami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U. z 2014 r. poz. 133 z późniejszymi zmianami) oraz innymi obowiązującymi Spółkę przepisami prawa i postanowieniami statutu Spółki.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Opinia na temat sprawozdania z działalności

Nasza opinia z badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie obejmuje sprawozdania z działalności grupy kapitałowej.

Zarząd Spółki dominującej oraz członkowie Rady Nadzorczej są odpowiedzialni za sporządzenie sprawozdania z działalności zgodnie z przepisami prawa.

Naszym obowiązkiem było, w związku z przeprowadzonym badaniem rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zapoznanie się z treścią sprawozdania z działalności grupy kapitałowej i wskazanie czy zostało ono sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami oraz czy jest

zgodne z informacjami zawartymi w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Naszym obowiązkiem było także złożenie oświadczenia, czy w świetle naszej wiedzy o grupie kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności istotne zniekształcenia oraz wskazanie, na czym polega każde takie istotne zniekształcenie.

Naszym zdaniem sprawozdanie z działalności grupy kapitałowej zostało sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami i jest zgodne z informacjami zawartymi w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Ponadto, oświadczamy, iż w świetle wiedzy o grupie kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, nie stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności grupy kapitałowej istotnych zniekształceń.

Opinia na temat oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego

Kierownik jednostki oraz członkowie Rady Nadzorczej są odpowiedzialni za sporządzenie oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego zgodnie z przepisami prawa.

W związku z przeprowadzonym badaniem skonsolidowanego sprawozdania finansowego, naszym obowiązkiem było zapoznanie się z oświadczeniem o stosowaniu ładu korporacyjnego stanowiącym wyodrębnioną część sprawozdania z działalności.

Naszym zdaniem w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego jednostka zawarła informacje określone w paragrafie 91 ust. 5 punkt 4 lit. a, b, g, j, k oraz l Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2014 r., poz. 133 z późn. zm) („Rozporządzenie”). Informacje wskazane w paragrafie 91 ust. 5 punkt 4 lit. c-f, h oraz i tego Rozporządzenia zawarte w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego są zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz informacjami zawartymi w sprawozdaniu finansowym.

Informacja o sporządzeniu oświadczenia na temat informacji niefinansowych

Zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach informujemy, że jednostka sporządziła oświadczenie na temat informacji niefinansowych, o którym mowa w art. 49b ust. 1 ustawy o rachunkowości jako wyodrębnioną część sprawozdania z działalności.

Nie wykonaliśmy żadnych prac atestacyjnych dotyczących oświadczenia na temat informacji niefinansowych i nie wyrażamy jakiegokolwiek zapewnienia na jego temat.

Kraków, 27 kwietnia 2018 roku.

BDO Sp. z o.o.

ul. Postępu 12

02-676 Warszawa

Podmiot wpisany na listę firm audytorskich prowadzoną przez KRBR
pod numerem ewidencyjnym 3355

Kluczowy biegły rewident przeprowadzający badanie:

Marcin Krupa
Kluczowy Biegły Rewident
nr ewid. 11142

Działający w imieniu BDO Sp. z o.o.:

dr André Helin
Prezes Zarządu
Biegły Rewident nr ewid. 90004